ARBEIDERPARTIET

AKERSHUS ARBEIDERPARTI

PROGRAM 2027-2031

INNHOLDSFORTEGNELSE

Vi vil mer for Akershus! 3

En skole der alle kan lykkes 5

Styrke fellesskolen 6

Laget rundt eleven 7

Flere skal fullføre 7

En trygg skolehverdag for alle 7

Yrkesfag for fremtiden 8

Livslang læring 9

Reise i Akershus 10

Bedre, billigere og mer tilgjengelig kollektivtilbud 10

Trafikksikkerhet, vei og vedlikehold 12

Et trygt og seriøst arbeidsliv 13

Arbeid til alle er jobb nr. 1 13

Anskaffelser og eierskap 14

Et næringsliv i vekst 15

Skape for å dele 15

Kraftløftet 16

Levende byer og bygder 17

Trygge og gode lokalsamfunn 17

Matberedskap for framtida 18

Landbruk og jordbruk 18

Kultur, idrett og fritid 19

Fellesskapsarenaer for alle 19

Tennene er en del av kroppen 21

Et grønnere Akershus 22

Klima, miljø og natur 22

Ren og rik Oslofjord 23

Landets største fylkeskommune 24

Akershus fylkeskommune som organisasjon 24

VI VIL MER FOR AKERSHUS!

Arbeiderpartiet vil at Akershus skal være landets beste fylke å bo, jobbe, gå på skole og leve i. Uansett hvor du bor og hvilke forutsetninger du har, skal du kunne leve et godt og trygt liv med mange muligheter.

Akershus står overfor store utfordringer de neste årene, men enda større muligheter. Vi er et fylke i stor vekst, og mange flytter til våre kommuner. Det krever større ambisjoner, politisk vilje og prioriteringer for å sørge for at alle får de samme gode mulighetene, både innflyttere og innbyggere som har bodd her i mange generasjoner allerede.

De videregående skolene huser de viktigste i våre liv, barna og ungdommene våre. Skolene skal være et sted for å lære, og samtidig et sted for å oppleve mestring, fellesskap og bli klar for voksenlivet. I dag er det for mange som ikke fullfører videregående skole, ikke tar fagbrev og ikke får læreplass. De ansatte på skolene våre gjør sitt aller beste hver eneste dag for at elevene skal lykkes, og fortjener politikere som også gjør mer for at også de kan lykkes i sin jobb. Å styrke Akershusskolen vil være en av Arbeiderpartiets viktigste oppgaver fremover.

Akershus er landets største pendlerfylke, og innbyggerne er avhengig av et forutsigbart, effektivt og godt kollektivtilbud for å få hverdagen til å gå rundt. Arbeiderpartiet mener det må bli bedre og billigere å reise med buss, tog, båt og bane i Akershus, slik at de som trenger å kjøre bil, buss og næringstransport ikke blir stående fast i kø.
Arbeiderpartiet vil fortsette byggingen av den mest klimavennlige fylkeskommunen i landet for dagens og fremtidens generasjoner. Vi skal jobbe for å kutte klimagassutslippene i kollektivsektoren og stille strenge, ambisiøse og målbare klimakrav ved anskaffelser og innkjøp.

Akershus skal også være et sted å leve meningsfulle og rike liv. Kultur, idrett, friluftsliv og frivillighet er grunnmuren i levende lokalsamfunn. Det gir mennesker mulighet til å oppleve mestring, fellesskap og tilhørighet, og er viktig for folkehelsa gjennom hele livet.
Arbeiderpartiet skal jobbe for at alle skal ha mulighet til å oppleve og delta.

Våre viktigste prioriteringer de neste fire årene er:

1. En skole der alle kan lykkes, med nok ansatte, tid og ressurser
2. Et reelt yrkesfagløft med læreplassgaranti, nytt og moderne utstyr og en sterk Fagskole
3. Forutsigbart, bedre og billigere kollektivtilbud i hele Akershus
4. Kommunebilletten – slik at ingen betaler for mer enn èn sone når en reiser i samme kommune, og et mer rettferdig takst- og sonesystem
5. Tryggere skoleveier, veivedlikehold og sammenhengende gang- og sykkelveinett

6. Felleskapsarenaer som gir barn, unge og voksne tilgang til idrett, kultur og friluftsliv nært der de bor
7. Akershusmodellen for et seriøst og anstendig arbeidsliv, og tettere samarbeid med arbeidslivets organisasjoner til det beste for våre ansatte, næringslivet og innbyggere
8. En ansvarlig og ambisiøs klima- og miljøpolitikk som kutter utslipp, ved å stille strenge krav i anskaffelser, anbud og innkjøp
9. En balansert utvikling mellom vekst og vern, mellom natur og utbygging, og mellom bygd og by
10. En renere og friskere Oslofjord, og tilgjengeliggjøre strandsonen for alle

Husk å stemme *både* i kommune- og fylkestingsvalget! Din stemme trengs. Godt valg!

EN SKOLE DER ALLE KAN LYKKES

Fellesskolen er bærebjelken i velferdssamfunnet vårt. Arbeiderpartiets mål er at alle elever, uavhengig av bakgrunn og forutsetninger, skal få muligheten til å lære, mestre, høre til og fullføre videregående opplæring med vitnemål eller fagbrev i hånda.

En sterk fellesskole er oppskriften på et samfunn med små forskjeller og høy tillit. Derfor vil Arbeiderpartiet styrke fellesskolen, slik at flere får et bedre grunnlag for videre utdanning, arbeid og et godt liv.

Lærerne og laget rundt elevene er helt avgjørende for at flere unge får mulighetene til å lykkes. Å styrke laget vil frigjøre lærernes tid til å være lærer, og elevene vil få flere trygge voksne som kan se dem, være til stede og hjelpe dem videre på veien. Særlig det forebyggende og helsefremmende arbeidet i skolen med flere ansatte med sosial- og helsefaglig kompetanse, er viktig.

Våre ansatte gjør hver dag sitt aller beste for elevene våre, men altfor mange får ikke muligheten og ressursene til å strekke til.

Høyre og Fremskrittspartiet har de siste årene kuttet i skolebudsjettene i Akershus. Dette har ført til at ansatte får dårligere tid til å løse stadig flere oppgaver, og elever færre muligheter til å fullføre og bestå videregående opplæring.

Frafall er ikke bare et problem for den enkelte, men også en av de største utfordringene vi står overfor som fellesskap. For den enkelte kan det føre til flere år i utenforskap, utrygge fellesskap og, i ytterste konsekvens, kriminalitet. For samfunnet innebærer det tap av verdifulle menneskelige ressurser. Årsakene til frafall er mange og komplekse. Psykisk og fysisk uhelse, demotivasjon, mobbing, manglende læreplass og lave skolepoeng fra ungdomsskolen er noen av forklaringene.

For Arbeiderpartiet er det viktig at vi som fellesskap gjør mer for å gi alle muligheten til å fullføre videregående opplæring, og for å forebygge utenforskap. Det betyr å styrke laget rundt elevene, gi skolene de ressursene de trenger for å tilrettelegge undervisningen, sikre læreplass til alle som trenger det, og forbedre overgangen mellom ungdomsskole og videregående skole.

Akershus trenger flere fagarbeidere for å møte behovene i næringslivet, velferdstjenestene og samfunnet i fremtiden. Derfor vil Arbeiderpartiet styrke yrkesfagene i alle deler av fylket. Elevene skal møte moderne utstyr, kompetente yrkesfaglærere, sikres god oppfølging og undervisningen skal være tett på arbeidslivet. Alle som starter på yrkesfag skal garanteres

læreplass og Fagskolen Viken skal styrkes slik at flere får muligheten til å oppnå høyere yrkesfaglig utdanning. Akershus trenger et yrkesfagsløft.

Styrke fellesskolen

Arbeiderpartiet vil:

- Sikre at alle elever har mulighet til å gå på en god offentlig fellesskole, ved å styrke finansieringen av Akershusskolen
- At inntaksordningen for videregående opplæring skal være forutsigbar, rettferdig og bidra til at flere får muligheten til å fullføre og bestå. Ordningen skal balansere hensynet til elevenes ønsker, reiseavstand og arbeidslivets behov, og sikre alle elever reell valgmulighet
- Utvide skolekapasiteten, for å sikre at inntaksordningen blir mer rettferdig og forutsigbar, spesielt i de regionene og kommunene med størst elevtallsvekst
- Bygge ny offentlig videregående skole sentralt i Follo og på Nedre Romerike
- Vedlikeholde, rehabilitere og oppgradere eksisterende skolebygg
- Sikre et bredt mangfold av utdanningsprogram i alle regionene, og styrke de yrkesfaglige og praktiske og estetiske utdanningsprogrammene
- Bevare IB-linjene som en del av fellesskolen
- Jobbe for et realfagsløft i Akershusskolen
- Bedre overgangen fra ungdomsskole til videregående opplæring, ved å styrke rådgivningstjenesten, karriereveiledning og innføre flere hospiteringsdager
- Sikre universell utforming av lokaler og undervisningsmateriell, samt sikre god dialog med mottakerskole, foresatte og eventuelt helse- og sosialtjenester for å sikre alle elever tidlig oppfølging og tilrettelegging
- Alle elever skal ha tilgang til oppdaterte og tilgjengelige læremidler, både fysiske og digitale, samt nødvendige hjelpemidler som sikrer like muligheter til læring og deltakelse
- Si nei til etablering av nye private videregående skoler som er i konkurranse med den offentlige fellesskolen, og som svekker elevgrunnlaget, bredden og økonomien i det offentlige
- Dimensjonere utdanningstilbudet i større grad for å møte behovene i arbeids- og næringslivet, slik at samfunnet får den kompetansen som trengs i framtida
- Styrke det offentlige eierskapet av folkehøgskolene i Akershus, og bedre samarbeidet med Akershusskolen for at flere unge kan fullføre videregående opplæring
- Sikre retten til alle som har behov for skoleskyss og spesialtransport
- Innføre gratis skoleskyss for elever fra familier med lavinntekt
- Endre regelverket for skoleskyss og behov for spesialtransport for elever med særskilte behov, slik at enkeltvedtaket ikke begrenses til ett skoleår om gangen, men hele skoleløpet

Laget rundt eleven

Arbeiderpartiet vil:

- Styrke laget rundt eleven med flere lærere og ansatte
- Gjennomføre tillitsreform i Akershusskolen, i tett samarbeid med arbeidstakerorganisasjonene, for å redusere unødvendig rapportering og byråkrati
- At heltid skal være hovedregel i Akershusskolen
- Gi ansatte gode muligheter for etter- og videreutdanning for å sikre kontinuerlig kompetanseheving
- Ansette flere helsesykepleiere på de videregående skolene, for å styrke skolehelsetjenesten og forebygge fysisk og psykisk uhelse, utenforskap og bidra til økt fullføring, ved å inngå avtaler med kommunene
- Utvikle en offentlig vikarsentral for Akershusskolen, i tett samarbeid med UiO, OsloMet og NMBU, for å gi flere studenter en fot inn i arbeidslivet

Flere skal fullføre

Arbeiderpartiet vil:

- Styrke ressursene til Akershusskolen for i større grad å kunne tilrettelegge opplæringen, blant annet ved å styrke laget rundt eleven og læreren, og opplæring i bedrift
- Styrke samarbeidet med kommunene, NAV, frivilligheten og arbeidslivet for i større grad å kunne tilpasse opplæringen
- Gjøre mer for å redusere høyt fravær og skolevegring i samarbeid med eleven, skolen, foresatte og relevante fagmiljøer
- Senke presset og prestasjonsjaget i skolehverdagen, ved å gjennomgå test- og prøveregimet i Akershus-skolen
- Søke om å delta i prøveprosjekt om alternativer til dagens eksamensordning i videregående skoler
- Styrke sommerskoletilbudet for elever som ikke har bestått i fag eller har behov for faglig påfyll

En trygg skolehverdag for alle

Arbeiderpartiet vil:

- Forebygge mobbing, krenkelser og trakassering i Akershusskolen, ved å jobbe målrettet for bedre klasse- og skolemiljø
- Etablere en digital elevhelsetjeneste, der elever kan henvende seg anonymt
- Sikre reell elevmedvirkning, blant annet gjennom forpliktende avtaler mellom skoler, elevråd og Akershus som skoleier

- Innføre gratis skolemat i Akershusskolen for å bedre skolemiljø, læring og helse blant elevene
- Styrke arbeidet med å forebygge spiseforstyrrelser blant elever
- Fortsette å jobbe for en tryggere og mer inkluderende russetid for alle avgangselever i Akershus, hvor russen har tilgang på trygge og inkluderende møteplasser
- Styrke Ombudet for barn og unge for å ivareta rettighetene til, samt forebygge psykisk og fysisk uhelse blant barn, unge, elever og lærlinger i Akershus
- Arbeide for at Akershusskolen aktivt jobber for inkludering gjennom hele året, blant annet ved å markere Pride
- Forebygge radikalisering og ekstremisme i skolen. Sørge for at alle elever i Akershusskolen får tilbud om demokratiopplæring gjennom for eksempel besøk på demokrativerkstedet på Utøya, 22. juli-senteret og minnesenteret i Al Noor-moskeen
- Styrke utdanningstilbudet i kriminalomsorgen og i barneverns- og helseinstitusjoner

Yrkesfag for fremtiden

Arbeiderpartiet vil:

- Innføre læreplassgaranti, og styrke læreplassregnskap som verktøy for at flere yrkesfagelever får læreplass
- Ansette flere lærlinger i egne virksomheter, og inngå forpliktende avtaler med kommunene og staten om ansettelse av flere lærlinger
- Rekruttere flere lærere med yrkesfaglig kompetanse, og styrke samarbeidet med Institutt for yrkesfaglærerutdanning
- Videreutvikle faget yrkesfaglig fordypning, og koble elever tettere på arbeidslivet
- Jobbe for å gjeninnføre kombinerte utdanningsløp der man kan kombinere studiespesialisering og yrkesfag, som for eksempel YSK-linjer
- Arbeide for at ungdomsskoleelever kan forsere i yrkesfaglige fag
- Styrke ordninger som “Skole på byggeplass” og liknende praksisplassordninger
- Gå sammen med næringslivet om å lage en opptrappingsplan for utstyr i videregående skoler, slik at utstyret er oppdatert til yrkeslivets standard
- Styrke oppfølgingen av lærlinger ute i bedrift, gjennom tettere kontakt mellom skole, lærling, bedrift og opplæringskontor
- Styrke lærekandidatordningen, og styrke samarbeidet med kommunene, bedriftene og NAV etter endt kompetanseprøve
- Opprette lærlingeråd, for å ivareta lærlinger og deres behov, samt sikre god opplæring og et godt læringsmiljø på arbeidsplassen
- Styrke yrkesopplæringsnemnda og partssamarbeidet, og sammen med dem sikre flere og kompetente veiledere for lærlingene
- Arbeide for samlokalisering av samarbeidskontor og videregående opplæring, etter modell fra Kongsberg

- Arbeide for en statlig ordning som sikrer gratis førerkort for yrkesfagelever i Akershus som består fagprøve og får fagbrev
- Jobbe for bedre kjønnsbalanse i yrkesfagene, blant annet gjennom informasjonsarbeid på ungdomsskolen, rollemodeller og hospitering på yrkesfaglinjer

Livslang læring

Arbeiderpartiet vil:

- Styrke Fagskolen Viken, som en sterk offentlig fagskole med variert og godt tilbud i hele Akershus, tilpasset arbeidslivets behov
- Utvikle Campus Romerike, og et offentlig studiested i tilknytning til Oslo Lufthavn og tilhørende næringsliv på Øvre Romerike
- Kartlegge kompetansebehovet og -mulighetene i Akershus, i samarbeid med partene i arbeidslivet
- Lage en strategi for livslang læring, sammen med partene i arbeidslivet, NAV og kommunene
- Styrke Fagbrev på jobb og praksiskandidatordningen, for å gi flere voksne mulighet til å oppnå fagkompetanse
- Styrke innsatsen mot voksne uten fullført videregående opplæring ved å styrke voksenopplæringen, med mål om å styrke arbeidsdeltakelse, språkopplæring og bedre integrering og inkludering
  Styrke samarbeidet med NAV, arbeidslivet og frivilligheten for å arbeide helhetlig for at flere unge, innvandrere og voksne uten videregående opplæring, kan oppnå studie- og fagkompetanse

Kunstig intelligens

Arbeiderpartiet vil:

- Styrke elevenes digitale dømmekraft, kildekritikk og forståelse for kunstig intelligens
- Innføre prøvemodus som verktøy i Akershusskolen, som gir lærerne mulighet til å styre bruken av internett ut ifra pedagogiske hensyn
- At KI-briller i Akershusskolen skal forbys, for å sikre tryggheten og personvernet til elever og ansatte

REISE I AKERSHUS

Akershus er landets største pendlerfylke, og vi er de i landet som bruker mest tid på pendling, med bil, tog, buss og båt. Mellom jobb, henting og levering i barnehage, fritidsaktiviteter og hverdagens mange gjøremål opplever mange at det er vanskelig å få logistikken til å gå opp.

Forsinkelser og innstillinger på toget, trengsel på bussen, få båtavganger og mangelfulle pendlerparkeringsmuligheter, i kombinasjon med økende billettpriser og køutfordringer på veiene våre, må løses politisk.

Arbeiderpartiet mener kollektivtilbudet i Akershus må bli bedre, mer forutsigbart, tilgjengelig for flere og billigere. Et styrket kollektivtilbud vil samtidig avlaste veiene våre, slik at de som trenger å kjøre bil, buss og næringstransport, ikke blir stående i kø. Jernbanen skal fremdeles være ryggraden i kollektivtilbudet i Akershus, og buss- og båttilbudet er det eneste reelle alternativet for å avlaste et sprengt og uforutsigbart togtilbud, spesielt i rushtiden.

Arbeiderpartiet vil jobbe for et samlet og koordinert kollektivtilbud, der staten, fylkeskommunen og kommunene jobber sammen til det beste for våre innbyggere, blant annet for å løse utfordringer som manglende pendlerparkering, rutetilbud og pristiltak på kollektivbilletter.

Arbeiderpartiet vil prioritere flere avganger, rettferdig takst- og sonesystem, vedlikehold av fylkesveiene og en mer geografisk rettferdig fordeling av samferdselsmidlene for at det skal være enkelt å reise, leve og bo i hele Akershus.

Bedre, billigere og mer tilgjengelig kollektivtilbud

Arbeiderpartiet vil:

- At kollektivtilbudet i Akershus skal styrkes, bli mer tilgjengelig for flere og være forutsigbart
- Innføre *Kommunebilletten* - alle innbyggere i Akershus skal kun trenge å betale for én sone innenfor sin egen kommune, både ved kjøp av enkeltbillett og månedskort
- Arbeide for et mer rettferdig takst- og sonesystem i Akershus
- Videreføre soneløst månedskort for barn og unge, og fortsatt jobbe for billigere billetter for barn og unge
- Jobbe for billigere periodebillett, fleksible billettløsninger for pendlere, og utvikle mer gunstige billettordninger for fleksibel pendling. Styrke REIS-rabatten ved kjøp av enkeltbilletter

- Gjeninnføre grupperabatt på hverdager, ferier og helger, slik at én voksen med gyldig billett kan ta med inntil fire barn under 18 år gratis
- Styrke tverrgående forbindelser, slik at det blir enklere å reise innad i kommunen, regionen og mellom regioner
- Jobbe for at rutetilbudet bedre tilpasses arbeidslivets behov og de ansattes arbeidstid, herunder også skift- og turnusarbeid
- Styrke bestillingstransport i distriktene i Akershus, og utvikle et trygt dør til dør-transportilbud for eldre
- Videreutvikle Oslofjorden som transportåre, blant annet med flere avganger, elektriske hurtigbåter og flere anløp
- Styrke TT-ordningen, slik at mennesker med funksjonsvariasjoner får bedre mulighet til å delta i arbeid, fritid og kultur
- Tilrettelegge for tilstrekkelig pendlerparkering ved kollektivknutepunkt, samt ekspressbuss til og fra kollektivknutepunkt
- Jobbe gjennom Oslopakke 3 og Byvekstavtalen for et miljøvennlig transportmønster, som bidrar til ren luft, reduserte utslipp og mindre trafikk, samt større statlig bidrag til større investeringer, drift av kollektivtilbudet og billigere billetter, i Akershus.
- Jobbe for at store kollektivprosjekter som Fornebubanen, Romerikslinja og T-baneforlengelse til Lørenskog prosjekteres, bygges og ferdigstilles
- Sørge for at Hadeland innlemmes i Ruter
- Være en tydelig og aktiv eier av Ruter, for å bedre styring, effektivitet og kvalitet i kollektivtilbudet
- Sørge for seriøse arbeidsforhold og sikkerhet for sjåfører og ansatte, og styrke ansattes mulighet til medvirkning i utvikling av kollektivtilbudet og anbudsprosesser
- **Gjennomgå og evaluere anbudspakkene fra Ruter slik at rekrutteringsutfordringer, arbeidsmiljø og sikkerhet for sjåførene i større grad blir vektlagt**
- Innføre et bussjåførfond for gratis utdanning for å rekruttere flere bussjåfører i Akershus
- Fortsatt jobbe for at taxi er en del av det helhetlige kollektivtilbudet i Akershus

Flertallet v/ Hoda Imad, Elin L'Estrange, Gunvor Eldegard, Tone Merete Hansen, Ronnie Mag Larsen, Stian Løken, William Høie og Daniel Evjebråten - beholde l. 290-292:

Mindretallsdissens v/ Steinar Ottesen, Peggy Hessen Følsvik og Knut Arne Moen- endre l. 290-292 til:

Gjennomgå og evaluere dagens anbudsmodell for bussdrift i Ruter, og sammenligne dagens modell med bussdrift i egen regi

Trafikksikkerhet, vei og vedlikehold

Arbeiderpartiet vil:

- Gjennomgå midlene til investeringer og vedlikehold av fylkesveier for å sikre god geografisk fordeling
- Prioritere sammenhengende gang- og sykkelveinett, og samarbeide med kommunene om å tilrettelegge for økt gange og sykling
- Prioritere trygge skoleveier og fritidsreiser for å ivareta barnehagebarn, elever og andre myke trafikanter
- Fremme og gi tilskudd til kommuner som ønsker å etablere "hjertesone" ved sine grunnskoler
- Styrke arbeidet med trafikksikkerhet for å redusere antall hardt skadde og drepte i trafikkulykker
- Jobbe for strengere regulering i bruk av elektriske sparkesykler
- Redusere vedlikeholdsetterslepet på fylkesveier
- Prioritere fremkommelighet og brøyting i drift av fylkesveiene
- Prioritere rassikring, for tryggheten til de reisende og innbyggerne
- At fylkesveinettet utvikles til å tåle belastningen av ekstremvær og klimaendringer
- At fylkeskommunen skal sikre god og tidlig dialog med innbyggerne, kommunene og berørte parter ved endringer, planlagte arbeider og uforutsette hendelser på fylkesveinettet
- Sikre E18-utbyggingen i Vestkorridoren
- Fortsette planleggingen og starte utbyggingen av fv. 33 Byrudberga og fv. 33 Skreikampen i Eidsvoll kommune og fv. 156 Bråtan-Tusse mellom Frogn og Nesodden kommuner
- Ferdigstille fv. 152 Kirkeveien i Nordre Follo kommune
- Bedre trafikkavviklingen på fv. 120 Skedsmokorset
- Jobbe for at viktige nasjonale samferdselsprosjekter i Akershus realiseres, blant annet Rv. 22 Glommakryssing, E18 Retvet-Vinterbro, Rv. 4 Hadeland-Oslo og E134 Oslofjordforbindelsen

ET TRYGT OG SERIØST ARBEIDSLIV

Arbeid til alle har alltid vært og kommer alltid til å være den viktigste jobben for Arbeiderpartiet. Forskjellene i samfunnet vårt blir mindre når alle har en trygg jobb å gå til, en inntekt å leve av og opplever å være en del av et fellesskap.

Arbeidslivet er i stadig endring, og teknologi, effektivisering og endrede behov gjør at vi blir utfordret på flere områder. Akershus Arbeiderparti skal sammen med partene i arbeidslivet være garantisten for at dagens og morgendagens arbeidsliv skal sikre innovasjon, medbestemmelse, inkludering, bærekraft og gode lønns- og arbeidsvilkår.

Akershus fylkeskommune er en av landets største arbeidsgivere, og skal vise vei i arbeidslivspolitikken. Arbeiderpartiet vil at Akershus fylkeskommune skal være en trygg og ansvarlig arbeidsgiver, og gi alle våre ansatte en forutsigbar og trygg arbeidshverdag. Vi skal styrke arbeidet med å gi enda flere hele og faste stillinger, forebygge sykefravær, ansette enda flere lærlinger i våre egne virksomheter og legge til rette for god medbestemmelse for våre ansatte og tillitsvalgte.

For mange unge og mennesker med innvandrerbakgrunn står utenfor arbeid og utdanning, eller er i fare for å falle ut. Det mangler praktiske og arbeidsrettede tilbud som kombinerer kvalifisering, arbeidstrening og tett oppfølging. Samarbeidet mellom fylkeskommune, kommuner, NAV, skoler og arbeidsliv er ikke godt nok koordinert, og mange arbeidsgivere som ønsker å bidra til inkludering opplever at de står alene.

Hvert eneste år investerer og bygger Akershus fylkeskommune for store beløp. Arbeiderpartiet vil stille strengere krav til seriøsitet og samfunnsansvar ved alle anbudsprosesser, for å bekjempe arbeidslivskriminalitet, sosial dumping og svart arbeid. Vi vil utvikle en Akershus-modell for seriøsitet og anstendighet i arbeidslivet. I Akershus-modellen skal det være tydelige krav om arbeidsforhold, lærlinger og miljøkrav, i tillegg til sanksjoner ved brudd på retningslinjene. Slik vil vi belønne aktører som tar seriøsitet på alvor, og bidra til at det ikke lønner seg å undergrave ansattes arbeidsvilkår. En trygg, forutsigbar og god jobb er nøkkelen til et godt liv.

Skal Akershus lykkes med å skape flere arbeidsplasser, styrke fagarbeideren og inkludere flere i arbeidslivet, trengs en mer aktiv nærings- og arbeidslivspolitikk som setter seriøsitet, kompetanse og rettferdig omstilling først.

Arbeid til alle er jobb nr. 1

Arbeiderpartiet vil:

- Jobbe for et inkluderende arbeidsliv som bidrar til at enda flere får muligheten til å komme ut i arbeid, og gjennomføre et krafttak for spesielt unge, mennesker med

nedsatt funksjonsevne, helt eller delvis arbeidsføre og flerspråklige med mangelfulle norskkunnskaper

- At hele, faste stillinger er hovedregelen i Akershus fylkeskommunes virksomheter
- Styrke partssamarbeidet, og legge til rette for et godt tillitsvalgtmiljø i Akershus fylkeskommune
- Tilby sommerjobber for unge i egne virksomheter, samt samarbeide med kommunene for å gi flere ungdommer en fot inn i arbeidslivet
- Jobbe for en inkluderende seniorpolitikk som bidrar til at flere seniorer får mulighet til å stå lenger i arbeid, og at flere får mulighet til å komme ut i arbeid
- Styrke det systematiske HMS-arbeidet for å forebygge sykefravær, hindre utstøting, bedre utnytte folks restarbeidsevne og fremme livsfasepolitikk
- At Akershus fylkeskommune skal være en inkluderende arbeidsgiver som sikrer alle ansatte nødvendig tilrettelegging og arbeidsrettet bistand ved behov
- Arbeide aktivt mot diskriminering, trakassering, uønsket oppmerksomhet og rasisme i egne virksomheter og i Akershussamfunnet
- Være en aktiv eier i arbeids- og inkluderingsbedriftene Futuragruppen, Orbit Arena og Norasondegruppen for å øke arbeidsdeltakelsen i hele fylket
- At Akershus fylkeskommune skal ta et særlig ansvar i både å rekruttere nyutdannede og beholde erfarne ansatte

Anskaffelser og eierskap

Arbeiderpartiet vil:

- Utvikle Akershus-modellen for et seriøst, anstendig og trygt arbeidsliv, der kontroll og tilsyn blir styrket
- Øke støtten til bekjempelse av arbeidslivskriminalitet, blant annet gjennom støtte til Fair Play Bygg og LO-koordinator for arbeid mot arbeidslivskriminalitet
- Styrke veilederrollen for kommunene for å avdekke og bekjempe arbeidslivskriminalitet i større kommunale prosjekter.
- Prioritere medvirkning for ansatte og gode arbeidsvilkår hos underleverandører i anbudsprosesser
- Være en aktiv, langsiktig og forutsigbar eier i selskapene Akershus fylkeskommune er hel- eller deleier i

ET NÆRINGSLIV I VEKST

Akershus Arbeiderparti mener at lokalt næringsliv er en stor styrke, som både skaper arbeidsplasser lokalt, bygger lokalsamfunn og gir innbyggerne våre gode tjenester. Samtidig er det ofte for lite samhandling mellom offentlige aktører, næringsliv, gründere, forsknings- og utdanningsmiljøer, noe som kan svekke innovasjonsevnen og den regionale utviklingskraften. Derfor vil Arbeiderpartiet styrke samarbeidet mellom fylkeskommunen, kommunene, næringslivet og virkemiddelapparatet gjennom videreutvikling av innovasjonsdistriktene, etablerersentrene og satsinger som fremmer flere gründere og sterkere koblinger mellom oppstartsbedrifter og etablert næringsliv.

Akershus er i sterk vekst og behovet for kraft vil øke i årene framover. Samtidig er vi allerede i dag det fylket i landet med størst kraftunderskudd. Skal vi lykkes med å kutte utslipp, skape nye grønne arbeidsplasser og sikre utvikling i hele fylket, må vi ha nok fornybar kraft.

Arbeiderpartiet vil møte kraftbehovet gjennom energieffektivisering, mer fleksibel energibruk og økt produksjon av fornybar energi. Utbygging skal skje med respekt for naturen og gjennom kunnskapsbaserte beslutninger. Fylkeskommunen må bruke innkjøp, eierskap og planlegging aktivt for å kutte energibruk og utslipp i egen virksomhet, og legge til rette for at kommuner, næringsliv og innbyggere kan gjøre det samme.

Arbeiderpartiet vil beholde det offentlige eierskapet i Akershus Energi, som et viktig verktøy for å øke grønn energiproduksjon, energieffektivisere, men ikke minst for vår felles beredskap og forsyningssikkerhet. Arbeiderpartiet vil jobbe for at Akershus Energi kan videreutvikle teknologi, øke fagkompetansen og bidra til mer innovasjon i energisektoren, samtidig som de er en aktiv samfunnsutvikler som skal bidra til vekst, næringsutvikling og flere arbeidsplasser i Akershus.

Skape for å dele

Arbeiderpartiet vil:

- At Akershus fylkeskommune skal spille på lag med lokalt næringsliv og kommuner, gjennom forutsigbare rammebetingelser, kompetanseheving og videre- og etterutdanning av ansatte
- Videreutvikle Akershus Startups og etablerersentrene, samt arbeidet med innovasjonsdistrikter i alle regionene
- Videreutvikle tilskuddsordningene for næringsutvikling
- Videreutvikle fellesprosjektet med alle fylkeskommunene, Innovasjon Norge, Siva og Forskningsrådet Missions - om biogassverdikjeder og industrielle huber som satsingsområde innen sirkulærøkonomi

Kraftløftet

Arbeiderpartiet vil:

- Beholde det offentlige eierskapet i Akershus Energi, og tilrettelegge for økt produksjon, energieffektivisering og ny teknologi
- Energieffektivisere egne bygg og virksomheter, og bygge ut blant annet solceller og lokal energiproduksjon på bygg og aktuelle samferdselsprosjekter
- At utbyttet fra Akershus Energi skal brukes på fellesskapstjenester for innbyggerne i Akershus og investeringer i grønn og klimavennlig teknologi

LEVENDE BYER OG BYGDER

Akershus er et fylke med både byer, bygder og større tettsteder. Kommunene våre er ulike og kan ha ulike behov, men innbyggerne våre skal ha de samme mulighetene til å leve gode og fullverdige liv.

Akershus skal være et godt og trygt fylke å bo i. Der barn kan vokse opp med trygge rammer i et lokalsamfunn der fellesskapsarenaene er mange, der unge voksne kan flytte til i etableringsfasen og få gode jobb- og bomuligheter, og der godt voksne kan leve rike og aktive liv som pensjonister.

For Arbeiderpartiet handler samfunnsutvikling om hvordan folk lever livene sine, om de har tilgang til arbeid, bolig, transport, møteplasser og fellesskap i hverdagen. Vi må ta utrygghet og utenforskap på alvor, og satse mer på forebygging gjennom sterke og universelt uformede lokalsamfunn, gode oppvekstmiljøer, inkluderende fritidstilbud og tjenester som fanger opp folk tidlig.

Vi vil bruke fylkeskommunens rolle til å redusere de sosiale og økonomiske forskjellene, bryte barrierer som hindrer folk i å leve gode liv, styrke samarbeidet med kommunene og legge til rette for at både byer og bygder i Akershus kan utvikle seg på en bærekraftig måte.

Trygge og gode lokalsamfunn

Arbeiderpartiet vil:

- Legge til rette for by- og stedsutvikling som bidrar til gode og trygge lokalsamfunn, universell utforming, gode kollektivmuligheter, sosial utjevning, reduserte klimagassutslipp og ivaretakelse av dyrka mark, natur og friluftsområder
- Sikre et planarbeid som legger til rette for bærekraftig utvikling i fylket, og i større grad differensiere mellom kommuner ut fra beliggenhet og sentralitet
- Samarbeide med kommunene om å legge til rette for flere og varierte boliger med kvalitet i hele fylket, for å dempe boligprisveksten og sikre unge mulighet til å komme inn på boligmarkedet
- Legge til rette for en variert og bærekraftig næringsutvikling, med arbeidsplasser nær der folk bor
- Styrke samarbeidet med Oslo kommune og nabofylker i felles utfordringer og muligheter på transport, bolig, arbeid, næring og kompetanse
- Samarbeide med, og styrke rådgiver- og veiledningsrollen overfor, kommunene for blant annet å sikre seriøsitet i arbeidslivet, og oppnå miljø-, natur- og klimamål
- At samfunnsutviklingen vår skal styres etter nullvekstmålet, FNs bærekraftsmål, Naturavtalen og målene i Parisavtalen

- Si nei til utbygging av en tredje rullebane på Oslo Lufthavn nå. Det må tas hensyn til lokalbefolkningens helse, lokalmiljø, og konsekvensene av forurensning og økte klimagassutslipp
- At FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) skal legges til grunn for all fylkeskommunal virksomhet

MATBEREDSKAP FOR FRAMTIDA

Akershus fylkeskommune er et av landets viktigste landbruksfylker. Hele 80 % av våre arealer er produktive landsbruksarealer, og de positive ringvirkningene ut over matproduksjon er mange. Landbruket bidrar i vårt felles beredskap i en urolig verden, skaper verdier, arbeidsplasser og tjenester, og er viktig for et levende lokalsamfunn.

Klimaendringer, økt press på jordressurser og tilstanden til Oslofjorden er utfordringer vi i fellesskap, sammen med bøndene, organisasjonene, fagmiljøene, kommunene og staten må løse. Dette samtidig som vi hensyntar målene om høyere selvforsyning og bærekraftig utvikling, som er viktig for den enkelte bonde og innbygger, men også for vår felles sikkerhet og trygghet i regionen og landet.

Landbruk og jordbruk

Arbeiderpartiet vil:

- Bidra til en bærekraftig og fremtidsretta landbruksnæring i Akershus
- Styrke arbeidet for økt matproduksjon og matberedskap
- Styrke samarbeidet med Norges Bondelag og Norsk Bonde- og Småbrukarlag, fagmiljøene ved og rundt NMBU og Norsk Landbruksrådgivning
- Styrke satsingen på Oslofjordbonden, for å bidra til en renere Oslofjord og et redusert miljøavtrykk
- Sikre gode utdanningstilbud for unge og voksne, blant annet på Hvam og Kjelle vgs, for å øke rekrutteringen til landbruket og utvikle fagmiljøet
- Jobbe for norsk og lokal mat i offentlige innkjøp og anbudsstrategier

KULTUR, IDRETT OG FRITID

Kultur, idrett, friluftsliv og frivillighet er grunnmuren i levende lokalsamfunn. Det gir mennesker mulighet til å oppleve mestring, fellesskap og tilhørighet, og er viktig for folkehelsa gjennom hele livet. I Akershus skal alle ha mulighet til å delta, uavhengig av økonomi, funksjonsevne, alder, bakgrunn eller hvor i fylket de bor.

I dag møter mange fortsatt barrierer som gjør deltakelse vanskeligere. Pris, transport, manglende universell utforming, mangel på lokaler og ulik tilgang på natur, kulturtilbud og idrettsanlegg kan avgjøre hvem som får være med. Det skaper forskjeller mellom folk og mellom ulike deler av fylket.

Arbeiderpartiet vil bruke fylkeskommunens rolle som samfunnsutvikler til å senke tersklene for deltakelse, styrke frivilligheten og sikre en mer rettferdig geografisk fordeling av midler. Vi vil bidra til flere formelle og uformelle møteplasser, bedre tilgang på natur og anlegg, og lokalsamfunn der flere kan delta i kultur, idrett og frivillighet. Slik bygger vi bedre folkehelse, sterkere fellesskap og et mer inkluderende Akershus.

Akershus fylkeskommune er eier av skoler, verksteder, aulaer, gymsaler, kjøkken, scener, musikkrom og uteområder. Arbeiderpartiet vil at frivillige organisasjoner og lag skal kunne bruke våre lokaler på fritiden, helger og ferier, for å skape flere møteplasser og fellesarenaer.

Fellesskapsarenaer for alle

Arbeiderpartiet vil:

- Innføre et digitalt kulturkort for barn og unge, slik at flere kan delta og oppleve kunst og kultur gratis eller til rabatterte priser
- Sikre at alle barn og unge i Akershus får tilgang til profesjonell kunst og kultur av høy kvalitet, uavhengig av bosted, økonomi eller bakgrunn, gjennom blant annet den kulturelle skolesekken
- Sørge for at også barn og unge med funksjonsvariasjoner får likeverdige kunst- og kulturtilbud og barrierefri tilgang til fylkets kulturarenaer
- Styrke utlånsordninger som BUA for barn og unge i hele Akershus
- Samarbeide med kommunene for å styrke kulturskoletilbudet for barn og unge
- Styrke støtten til de regionale paraplyorganisasjonene for å bidra til at flere barn og unge i hele Akershus får gode muligheter til å delta, oppleve fellesskap og mestring
- Styrke støtten til nærmiljøanlegg, friluftslivsanlegg og ordinære anlegg
- Sikre en mer rettferdig fordeling av tilskudd og spillemidler til idrettsanlegg, nærmiljøanlegg, friluftslivsanlegg og kulturarenaer i hele Akershus, for å utjevne

sosiale og geografiske forskjeller, og styrke arbeidet med folkehelse og universell utforming

- Være en aktiv samfunnsutvikler, og bidra til at barn, unge og voksne i alle aldre og uavhengig av funksjonsnivå har tilgjengelige idretts-, kultur- og friluftslivsaktiviteter nær seg
- At Akershus fylkeskommune skal styrke rollen som veileder, tilrettelegger og koordinator for frivilligheten, kulturen og idretten, for å blant annet frigjøre tid fra søknadsskriving til å skape gode fellesskapsarenaer
- Gi frivillige lag og organisasjoner mulighet til å bruke fylkeskommunale lokaler, herunder også idrettsanlegg, haller og kulturrom
- Styrke frivilligheten, kulturen og idrettens muligheter for inkludering og integrering av nyankomne innvandrere og mennesker med flerkulturell bakgrunn
- Styrke arbeidet for å bevare vår felles kulturarv, gjennom å styrke støtten til Museene i Akershus, styrke innsatsen på kulturminnevernfeltet til verdiskapning, bevaring av verneverdige bygninger og anlegg, og utvikling av pilegrimsledene
- Jobbe for at den statlige støtten til kultur i Akershus styrkes, for å bidra til økt aktivitet og deltakelse i kulturlivet.

TENNENE ER EN DEL AV KROPPEN

Dårlig tannhelse og mangelfull oppfølging får konsekvenser for folks hverdag. De store helseforskjellene avhenger ofte av den enkeltes personlige økonomi. Fylkeskommunen har ansvaret for den offentlige tannhelsetjenesten i Akershus, og kan bidra til at flere får tilgang på et godt og verdig tannhelsetilbud. Gjennom tannhelsereformen vil Arbeiderpartiet jobbe for at flere får tilgang på rabattert tannlegebehandling og inkluderes i det offentlige tannhelsetilbudet.

Arbeiderpartiet vil:

- Styrke det forebyggende arbeidet for god tannhelse
- Sikre nok kapasitet i tannhelsetjenesten ved å bygge ut tannklinikker og rekruttere nok ansatte
- Utvide åpningstidene for den offentlige tannlegevakten og de offentlige tannklinikkene i Akershus
- Styrke tilbudet til pasienter med særskilte behov, for lettere å tilpasse behandlingen og bidra til økt trygghet og forutsigbarhet
- Fortsette å utvikle Tannhelsetjenestens kompetansesenter Øst (TKØ) til det beste for våre innbyggere, for å sikre tilgjengelighet til spesialistannhelsetjenester, veiledning av og kompetanseutvikling hos tannhelsepersonell
- Sikre at beboere på institusjon, personer med hjemmesykepleie, mennesker med psykisk utviklingshemming, personer med tannbehandlingsangst, rusavhengige og andre grupper med spesielle behov for tannhelsehjelp får et godt, verdig og forutsigbart tannhelsetilbud, i godt samarbeid med pårørende og kommunen
- Videreføre rabatten for tannlegebehandling for 19- til 28-åringer. De skal maksimalt betale 25 %
- Jobbe for å utvide tannhelsereformen, slik at alle betaler maksimalt 25 % for tannhelsebehandling

ET GRØNNERE AKERSHUS

Menneskeskapte klimaendringer, global oppvarming og tap av natur er den mest alvorlige trusselen mot livsgrunnlaget på jorden og det er helt avgjørende at verdenssamfunnet løser disse krisene. Dette må vi klare uten at tiltakene for den ene krisen forverrer situasjonen for den andre krisen. Klima- og naturkrisen kan ikke løses av hver enkelt eller av markedet alene. Å sørge for en omstilling hvor vi alle kutter utslipp, bidrar til å skape jobber og reduserer forskjellene, er noe vi bare klarer i fellesskap og som vi løser best sammen.

Arbeiderpartiet vil fortsette byggingen av den mest klimavennlige fylkeskommunen i landet for dagens og fremtidens generasjoner. Vi skal stille strenge, ambisiøse og målbare klimakrav ved anskaffelser og innkjøp, og innkjøpsmakten skal brukes til å utvikle og tilrettelegge for lokale arbeidsplasser. Vi skal redusere klimafotavtrykket ved å prioritere sirkulærøkonomi, gjenbruk, reparasjon, og vedlikehold og energieffektivisering av eksisterende bygg. Sammen med partene i arbeidslivet, skal vi sørge for at den grønne omstillingen ikke øker de sosiale og økonomiske forskjellene, utenforskap og arbeidsledighet i samfunnet vårt.

Akershus må gjøre mer for å redde Oslofjorden. Likevel har vi de siste årene sett at arbeidet går for langsomt. Oslofjorden viser oss hvordan naturkrisen får helt ekte konsekvenser for lokalt næringsliv, artsmangfoldet og folk sin hverdag. Folk skal ha tilgang på fjorden uten hindring fra utbygging i strandsonen, forurensning eller forsøpling. For Arbeiderpartiet er det derfor helt avgjørende at vi fortsetter arbeidet for en renere og friskere fjord, sammen med kommuner, næringslivet, frivilligheten, akademia, landbruket og staten.

Klima- og naturpolitikken henger tett sammen, og Arbeiderpartiet vil stoppe nedbygging av verdifull natur. Et forbud mot nedbygging av myr er viktig både for å ta vare på naturen og det er et viktig klimatiltak, da det hindrer utslipp av klimagasser som har vært lagret i flere tusen år. For å stanse tapet av biologisk mangfold, må vi få kontroll med tapet av natur. Dersom noe skal bygges, må det utredes om det er mulig å bygge på arealer som allerede er ødelagt og som ikke egner seg for restaurering. Vi skal fortette og gjenbruke, framfor å bygge ned nye naturområder.

Klima, miljø og natur

Arbeiderpartiet vil:

- Etablere et råd for rettferdig omstilling i Akershus, der partene i arbeidslivet skal være representert
- Stille strenge klima- og miljøkrav i offentlige anskaffelser, anbud, innkjøp og eierstyring

- Utvikle klimabudsjett- og regnskap for å kartlegge og redusere klimagassutslipp i Akershus
- At Akershus skal være et foregangsfylke i utviklingen av en sirkulærøkonomi som reduserer den samlede miljø- og klimabelastningen, blant annet gjennom økt gjenbruk, vedlikehold og rehabilitering av eksisterende bygg
- Redusere klimagassutslippene i kollektiv- og transportsektoren, jobbe for utslippsfri kollektivtransport i Akershus og bygge ut ladeinfrastruktur
- Jobbe sammen med kommunene for å unngå inngrep i større intakte myr- og våtmarksområder, og derved motvirke økte klimagassutslipp
- Støtte kommunenes arbeid med å unngå nedbygging av dyrka mark. Dersom viktige samfunnshensyn gjør det nødvendig å bygge på dyrka mark, bør det etableres erstatningsarealer med dyrka mark
- Utvikle arealregnskap for å motvirke tap og nedbygging av verdifull natur, biologisk mangfold og dyrka mark
- Stimulere til en miljøvennlig hogst i skogbruket
- Arbeide for at det innføres arealnøytralitet ved utbygging for alle sektorer

Ren og rik Oslofjord

Arbeiderpartiet vil:

- Redde og rense Oslofjorden, med et styrket samarbeid med kommuner, næringsliv, frivillighet, akademia, landbruket og staten
- Sikre allmenhetens tilgang til Oslofjorden og strandsonen, ved å praktisere byggeforbudet i 100-metersbeltet strengere og rydde opp i ulovlige tiltak og utbygginger
- Åpne opp for fylkeskommunale oppkjøp av verdifulle naturområder, for å sikre viktige naturområder i fellesskapets hender
- Føre en restriktiv linje til sprengninger og flere avfallsdeponi i Oslofjorden
- Støtte kommunenes arbeid med å etablere nødvendig nitrogenrensing i Oslofjordens nedslagsfelt, og støtte opp om tiltak mot annen tung nitrogenforurensning av vassdrag og fjord
- Følge opp Helhetlig tiltaksplan for Oslofjorden med konkrete tiltak
- Sikre allmennhetens tilgang til Oslofjorden gjennom sammenhengende kyststi, bedre skilting og fjerning av ulovlige private stengsler og hindringer

LANDETS STØRSTE FYLKESKOMMUNE

Arbeiderpartiet har de største ambisjonene på vegne av innbyggerne våre. Vi ønsker at fylkeskommunen skal bidra til at innbyggerne våre får bedre og flere muligheter til å leve gode liv, uansett bosted og forutsetninger. Vi har ansvaret for viktige tjenester, som blant annet videregående opplæring, kollektivtransport og tannhelsetilbud. Som landets største fylke, har vi store muligheter til å påvirke samfunnsutviklingen i en positiv retning, gjennom ambisiøse krav og mål i anskaffelser, anbud og innkjøp, der vi kan bli et foregangsfylke i å fremme seriøsitet, anstendighet, og respekt for menneskerettigheter, folkeretten, miljø, natur og klima.

Arbeiderpartiet vil at Akershus fylkeskommune skal være en trygg, profesjonell og forutsigbar arbeidsgiver, som våre ansatte er stolte av å jobbe hos og for. Og der det er kort avstand mellom innbyggerne våre og de øverste folkevalgte som tar de politiske beslutningene.

Akershus fylkeskommune som organisasjon

Arbeiderpartiet vil:

- At Akershus fylkeskommune skal være et foregangsfylke i å fremme seriøsitet, anstendighet, og respekt for menneskerettigheter, folkeretten, miljø, natur og klima i anskaffelser, anbud, innkjøp og eierstrategi
- Redusere godtgjøringer til politikere og lønn til administrative ledere i Akershus
- Føre en ansvarlig arbeidsgiverpolitikk, der de ansatte og de ansattes representanter lyttes til og får reell medvirkning i sin arbeidshverdag
- Styrke partssamarbeidet i alle ledd
- Arbeide for å øke innbyggernes medbestemmelse og involvering, gjennom blant annet å styrke medvirkningsorganene
- At Akershus fylkeskommune skal være en tydelig og synlig forkjemper for inkludering og mangfold

